Gemeente Amsterdam



Voordracht voor de raadsvergadering van 15 september 2021

| | |
|---|---|
| Portefeuille | ICT en Digitale Stad |
| Agendapunt | 0 |
| Datum besluit | College van B&W 6 juli 2021 |

**Onderwerp**

Vaststellen van de Verordening meldplicht sensoren

**De gemeenteraad van Amsterdam besluit**

1. Kennis te nemen van het feit dat er inspraak heeft plaatsgevonden over het voornemen om de APV zo te wijzigen dat er in de hele gemeente een meldingsplicht is voor sensoren die met een professioneel doel zijn geplaatst en die geschikt zijn om data in te winnen in de openbare ruimte.

2. Vast te stellen de Verordening meldingsplicht sensoren zoals opgenomen in bijlage 1, waarmee de APV zo wordt gewijzigd dat:

- alle partijen die met een professioneel doel data in de openbare ruimte inwinnen door middel van vaste of mobiele sensoren per 1 december 2021 verplicht zijn melding te maken van die sensoren en moeten aangeven welke data daarmee worden ingewonnen of ingewonnen kunnen worden;
- het college deze gegevens dan in een register opneemt zodat gebruikers van de openbare ruimte kunnen nagaan welke data worden ingewonnen en daarover eventueel contact op kunnen nemen met de partij die deze data inwint of hierover eventueel een klacht kunnen indienen bij de Autoriteit Persoonsgegevens;
- de plicht zes maanden na het moment van inwerkingtreding ook gaat gelden voor sensoren die op het moment van inwerkingtreding van de verordening reeds in de openbare ruimte zijn geplaatst, daarmee hebben zij een half jaar de tijd om aan de nieuwe meldingsplicht te voldoen.

**Wettelijke grondslag**

Artikel 149 van de Gemeentewet (verordenende bevoegdheid gemeenteraad).

**Bestuurlijke achtergrond**

Door de overheid, maar ook door wetenschaps- en onderzoeksinstellingen en bedrijven wordt in toenemende mate met behulp van sensoren steeds meer en grootschalig data ingewonnen in de openbare ruimte. Deze data wordt ingezet voor diverse doeleinden zoals het comfortabeler maken van de openbare ruimte, voor onderzoek naar duurzaamheid of het monitoren van de drukte en de verkeersstromen in de stad. Ook wordt het inwinnen van data in de openbare ruimte ingezet door bedrijven voor commerciële doeleinden, zoals bijvoorbeeld reclamedoeleinden of bij wifi-tracking in winkelgebieden.

In dat kader heeft het college zich in het Coalitieakkoord 'Een nieuwe Lente een nieuw geluid' van mei 2018, onder meer voorgenomen dat in het kader van 'Democratisering en de Digitale Stad' het college streeft naar een 'open en transparant bestuur, met een speciale verantwoordelijkheid voor het vergroten van zeggenschap voor burgers en het aangaan van het gesprek en het debat hoe dat kan. Dataminimalisatie is de norm, waarbij data alleen wordt verzameld als dat nodig is. Amsterdammers krijgen inzicht in hun gegevens binnen de wettelijke kaders. Wifi-tracking door bedrijven wordt verboden en de gemeente Amsterdam zorgt ervoor dat inwoners toegang krijgen tot belangrijke informatie voor het maken van keuzes. 'Open, tenzij' en 'Privacy by design' worden de norm.'

Daarnaast zijn vrij, inclusief en creatief de kernambities uit de Agenda voor de Digitale Stad. Amsterdammers moeten veilig hun data kunnen delen, hun rechten worden beschermd en democratische waarden gelden ook in de digitale stad. De stad is van iedereen, de digitale stad ook. Om het uitgangspunt dat burgers zich onbespied en anoniem in de openbare ruimte kunnen bewegen zoals in het Stedelijk kader verwerken persoonsgegevens door de gemeente Amsterdam (vastgesteld door het college d.d. 25 september 2018) is opgenomen, uit te werken, is onderzocht hoe het verbod op het volgen van personen middels wifi op hun mobiele telefoon strakker kan worden gehandhaafd, en of inzicht kan worden gegeven in de locaties van camera's en sensoren.

In dat verband is nu het voorstel om het gemeentelijk beleid aan te passen en in de APV een meldingsplicht voor sensoren op te nemen. Dit zodat elke verantwoordelijke voor een sensor die geschikt is om data in te winnen in de openbare ruimte deze meldt. De sensor kan dan in een gemeentelijk register worden opgenomen. Voor iedereen is er dan zicht op de sensoren die zich in de openbare ruimte bevinden en welke gegevens deze inwinnen.

**Onderbouwing besluit**

In de openbare ruimte wordt steeds meer data ingewonnen. Dit valt Amsterdammers ook op. Zo zijn er meldingen geweest over digitale reclameschermen die zijn uitgerust met een camera. In de eerste plaats ging dat om camera's die gezichten scanden en waarbij op basis van de kenmerken van de gezichten verschillende type advertenties werden getoond, maar daarnaast is er ook melding gemaakt van een initiatief van Free A Girl. Daarbij werd gebruik gemaakt van een camera met gezichtsherkenning op 1.30 meter hoogte, zodat het gezicht van meisjes van 10-14 jaar op straat in de buurt van het reclamebord vervolgens in het reclamebord geprojecteerd kon worden.

Tot slot heeft Bits of Freedom al verschillende keren melding gemaakt van een camera die al jarenlang op de Dam hangt. Dit betreft een camera van een bedrijf dat 24 uur per dag, 7 dagen per week, beelden van de Dam uitzendt op YouTube. Bits Of Freedom stelt dat dit inbreuk maakt op de privacy omdat voorbijgangers hierop herkenbaar in beeld zijn en in november 2019 hebben ze aangetoond dat voorbijgangers met deze beelden inderdaad kunnen worden geïdentificeerd. Een van de onderzoekers van Bits of Freedom heeft zich toen door deze camera laten filmen en zich vervolgens via een gezichtsherkenningsalgoritme van Amazon laten identificeren.

Voor het college is van groot belang dat Amsterdammers niet alleen melding kunnen maken van het inwinnen van dit soort data, maar dat zij ook de mogelijkheid hebben om hierover contact op te nemen met de verantwoordelijke, dat wil zeggen degene die deze data inwint en de data verwerkt. Een eerste stap hierin is dat er zicht komt op sensoren in de openbare ruimte en de gegevens die zij verzamelen. Alleen dan kunnen de ambities uit het Coalitieakkoord en de Agenda voor de Digitale Stad ook vorm en inhoud krijgen.

Om die reden is het voorstel om een meldingsplicht voor sensoren in de openbare ruimte in het leven te roepen. Daarbij kan het, zoals in deze voorbeelden, om persoonsgegevens gaan, maar het voorstel van het college is deze meldingsplicht breder te maken en dus te laten gelden voor alle sensoren in de openbare ruimte. Dus ook bijvoorbeeld sensoren voor het meten van de luchtkwaliteit of het aantal verkeersbewegingen. Dit omdat het beginsel van burgers om zich 'onbespied te kunnen wanen' in de openbare ruimte naar het oordeel van het college breder is dan persoonsgegevens. Het inwinnen van data in de openbare ruimte kan naast privacy ook knellen met andere publieke waarden, zoals autonomie of de controle op technologie of de veiligheid van systemen. Burgers moeten daarom niet alleen hun privacy kunnen beschermen, maar meer in het algemeen de mogelijkheid hebben zich in de openbare ruimte te begeven zonder dat er data worden ingewonnen.

Daarnaast is het ook voor de overheid van belang. Door transparantie wordt duidelijk wat er in de openbare ruimte gebeurt en dat past bij het uitgangspunt dat die openbare ruimte van ons allemaal is. Daarnaast is er het belang van het bevorderen van innovatie en het voorkomen van het toedelen

van exclusieve rechten aan bedrijven en een verplichting voor de overheid om een level-playing field te creëren.

Het is daarom wenselijk dat alle partijen die met een professioneel doel data inwinnen door middel van sensoren in de openbare ruimte daarover zo veel als mogelijk 'open' zijn door de locatie en metadata (bijv. wie meet, wat voor data, met welk doel) beschikbaar te stellen en dit openbaar te publiceren en te registreren.

In dat kader is het voorstel de APV zo te wijzigen dat de 'inwinner' van data in de openbare ruimte een meldingsplicht krijgt: een plicht tot het melden van de sensor en de gegevens die deze verzamelt. Vervolgens zorgt het college voor een register van deze sensoren en de gegevens die zij verzamelen, zodat de inwinning van data in de openbare ruimte transparant en controleerbaar wordt. Dit wordt vastgelegd in het nieuwe artikel 2.25a van de APV. Het voorstel is om dit artikel in werking te laten treden per 1 december 2021. De tijd tussen de vaststelling door de raad (op 16 september) en de inwerkingtreding wordt gebruikt om het meldingsformulier en het register in te richten en om publiciteit te geven aan de meldingsplicht. Voor bestaande sensoren geldt er een overgangstermijn van 6 maanden vanaf de inwerkingtreding.

Het voorstel voor wijziging van de APV is op 26 februari 2021 voor inspraak vrijgegeven. Op het voorstel kon tot en met 28 april 2021 worden gereageerd. Dit heeft 22 reacties opgeleverd. Verder heeft het college op 26 februari 2021 advies gevraagd aan de Dagelijks Besturen van de stadsdelen. De adviezen konden worden uitgebracht tot en met 28 april 2021. De ontvangen zienswijzen en adviezen hebben niet geleid tot een aanpassing van het voorstel. In vervolg hierop wordt het voorstel tot wijziging van de APV hierbij ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.

**Financiële onderbouwing**

**Conclusie**

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben geen financiële consequenties.

**Geheimhouding**

N.v.t.

**Welke stukken treft u aan**

Meegestuurd

| Registratienr. | Naam |
|---|---|
| AD2021-075034 | Conceptbesluit APV-meldingsplicht sensoren.docx (msw12) |
| AD2021-068130 | Gemeenteraad Voordracht (pdf) |
| AD2021-074583 | Nota van Beantwoording Meldingsplicht sensoren.pdf (pdf) |

Ter Inzage

| Registratienr. | Naam |
|---|---|

**Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)**

• CIO Office [redacted] /[redacted]@amsterdam.nl) • CTO: [redacted] (06[redacted] [redacted]@amsterdam.nl)